

УДК 378.147.88:74

DOI 10.34142/27091805.2021.2.02.04

© **Омельченко Ольга Миколаївна**
кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри дизайну ХНПУ імені Г.С.Сковороди,
Харків, Україна
email: olga4omela@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-7023-9373>

ВИКОРИСТАННЯ ЕВРИСТИЧНИХ МЕТОДІВ У ВИКОНАННІ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ З ДИЗАЙНЕРСЬКИХ ДИСЦИПЛІН

У статті висвітлено практичне значення використання евристичних методів у виконанні контрольних практичних завдань з дизайнерських дисциплін. На основі принципу послідовності консистентної інформації, методів евристичного аналізу, інтерпретації та стилізації, методу асоціацій визначається ефективність підготовки дизайнерів у вищих навчальних закладах, активізується творчий пошук, розвиваються навички графічного, пластичного, образного, цілісного формоутворення. у статті визначено та конкретизовано комплекс евристичних методів, здатних ефективніше вплинути на процес підготовки майбутніх дизайнерів, які допомагають розкрити індивідуальні здібності студентів, розвинути художнє мислення, смак, фантазію, сміливість до експерименту. Розкрито сутність евристичних методів навчання у виконанні практичних завдань з дизайнерських дисциплін. Висвітлено комплекс завдань з курсу «Основи композиції» (кольорознавство, формоутворення) з використанням евристичних методів (евристичного аналізу, інтерпретації та стилізації, методу асоціацій тощо). Надано приклади створення об'ємних композицій через ідеї розвитку та варіанти перетворення крапки в лінії, лінії в плями, плями в об'єм з використанням метру і ритму. Доведено ефективність представлених завдань у створенні декоративних композицій з будь яких матеріалів і технік: вітражу, гобелену, аплікації, інтарсії, розпису, ескізів абстрактної міні колекції одягу тощо.

Ключові слова: дизайн, композиція, евристика, евристичні методи, формоутворення, кольорознавство.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями.

Дизайнерська діяльність це галузь де нові ідеї та художньо-проектні пошуки є головними у вирішенні функціональних завдань предметного світу та середовища. За останні десятиріччя збільшилася кількість спеціалізацій в дизайні. На перший погляд вони поглиблюються у своєму окремому розвитку, але мають тісні зв'язки між собою, взаємовплив та взаємовідносини. Збільшилася кількість стильових рішень та напрямків формоутворення у кожній спеціалізації. В такій багатошаровій ситуації дизайнеру складно знаходити особисте авторське рішення, графічну, пластичну, декоративну мову. Наприклад, дизайнер середовища, обираючи стиль, звертається як до історичних так і до сучасних стилів, але не копіює їх, а переосмислює та інтерпретує їх особливості, користується каталогами різних творів з дизайну та матеріалів і пропонує нові художньо-емоційні зв'язки у новому функціональному просторі. Ці

проблеми залишаються актуальними як для дизайнерів початківців, так і для професіоналів.

Для активізації творчого пошуку в підготовці дизайнерів в вищих навчальних закладах існують нетрадиційні евристичні методи які знайомлять на теоретичному та практичному рівні майбутніх спеціалістів. У педагогіці під категорією «евристика» визначається метод навчання. Під проблемним навчанням розуміється система науково обґрунтованих методів та засобів, які дозволяють визначити проблемні ситуації та активізувати самостійну діяльність студентів щодо їх вирішення з метою інтелектуального та творчого розвитку» (Валькова, 2015, с. 166]. У дизайнерській діяльності в самому слові «проект» (від латинської *proiectus* – кинутий наперед) існує план, задум, який містить творчу дію і результат. Концептуальне мислення – ключ до створення нових творчих знахідок. Отже, тема статті є актуальною, значимою з точки зору висвітлення питань використання евристичних методів у

виконанні практичних завдань з дизайнерських дисциплін

Аналіз основних досліджень і публікацій.

Евристичним методам в дизайні присвячено роботи Н.П. Валькової, яка спиралася на створення методики та досвіду викладання основ евристики, В.І. Клубнікової в ЛВХПУ ім. В.І. Мухомової та СПГХПА ім. А.Л. Штігліца в 70-х – 90-х роках ХХ століття. «Загальна мета курсу була позначена як розвиток і стимулювання об'єктивних наукових методів і творчих можливостей дизайнера, оснащених процесом проектування, професійно-творчим пошуком, формуванням основ самоуправління тощо» (Валькова, 2015, с. 168).

Характеристика евристичних методів навчання досить плідно висвітлена в працях Благової Т.Ю. Так, у навчально-методичному посібнику «Евристичні методи..» надається характеристика використання як загальних, так і специфічних методів. На думку автора, евристичні методи виступають в якості стимулятора, розширюють горизонти творчих можливостей та експериментів (Благова, 2006).

Водночас Губаль Б.І. (2011, с. 14) підкреслює, що виконання композиційних вправ надає розуміння єдності композиції, цілісності, визначення головного та другорядного. В результаті опанування знань та практичних навичок з композиції закріплюється досвід і в майбутньому використовується в будь якій творчій роботі. Саме вправи з композиції – це інструмент в рішенні евристичних методів в дизайні.

Формулювання цілей та завдань статті.

Метою статті є розгляд евристичних методів та аналіз стосовно можливості їх використання у процесі виконання контрольних практичних вправ з дизайнерських дисциплін.

Виклад основного матеріалу. В роботі дизайнера часто вирішуються складні проблеми – комплекс завдань, які об'єднані однією концепцією, ідеєю, витоками натхнення, де необхідністю є збереження єдності формоутворення та його розвиток: комплекти текстильних виробів, колекції одягу, меблеві гарнітури, житлові комплекси осель, громадські об'єкти, міські та ландшафтні середовища, друкована продукція, фірмовий стиль тощо. До таких випробувань дизайнери готуються у вищих навчальних закладах з дизайну, де серед пропедевтичних дисциплін виокремлюються «Основи композиції». Ця дисципліна активує процес творіння, розвиток креативного мислення і виводить студента на новий високий

рівень професіоналізму в будь яких видах дизайну. «Всяке поняття існує не саме по собі, а в системі понять. Тому композицію як метод гармонізації проектувальних систем можна розглядати на формальному рівні, як систему, яка включає взаємозв'язані елементи: ідею композиції (або задум), композиційний «матеріал», засоби гармонізації, прийоми гармонізації, гармонізований «матеріал», принципи композиції, композиційний образ (або наочну уяву про задум)»

Вивчення засобів, прийомів та принципів побудов формальних композицій є важливою складовою дизайнерської творчості. На прикладі використання геометричних фігур в безпредметних композиціях студенти опановують побудову композиції, її пластику, формоутворення, образність, тектонічність в лінійних, площинних, об'ємних, просторових формах. В процесі навчання завдання ускладнюються та примножуються «від простого до складного» та «від загального до особистісного» – це шлях формування та розвитку творчої особистості.

Завдання, які пропонується розглянути, виконувались після вивчення основних засобів композиції: метр і ритм, симетрія та асиметрія, статика та динаміка, рух та спокій, нюанс та контраст, пропорції та пропорційність, тощо. Деякі завдання вміщали знання з «Кольорознавства» та «Формоутворення».

Ідея розвитку та перетворення крапки в лінії, лінії в плями, плями в об'єм з використанням метру і ритму. Складне завдання ділиться на декілька простих. «Рух та перетворення» заданих елементів відбувається поетапно: метричний повтор крапок на частині площини, потім метричний повтор ліній (пунктирних, прямих, кривих тощо), потім лінії групуються у плями, які створюють композиційні частини площинні, та ілюзії рельєфу, об'єму і простору. Перед виконанням чистового варіанту студент робить пошуки і визначає композиційну схему руху в просторі листа, а також вирішує в яку геометричну форму повинна «перетворитися» крапка, та користується методом подібнювання композиції на пропорційні частини, де і відбуваються зміни. Кількість змінених позицій залежить від задуму автора. Користь такого завдання полягає в тому, що студент: вчиться спочатку організовувати простір листа, будувати пропорційну структуру всієї композиції, а потім простими змінами геометричних заданих елементів досягати поставленої мети, виразності зображення. Кропітка робота графіч-

ними техніками та охайність виконання дисциплінує автора і одержує цікавий результат.

В майбутній роботі з проектування функціональних предметів та об'єктів дизайнери часто звертаються до цього принципу та методу формоутворення: в архітектурному середовищі при рішенні ускладнення просторового сценарію як планувального так і формотворчого; при створенні рисунків тканин та текстильних виробів як для одягу (тканини, аксесуари тощо) так і для

інтер'єру (комплекти постільної та столової білизни, комплекти килимових виробів, меблеві та віконні тканини; при формоутворенні комплектів меблевих виробів. При розробці декоративних виробів в будь якому матеріалі чи техніці можна використати ескізи цих композицій (з текстилю – вишивка, плетіння, печворк, гобелен; зі скла – площинний або об'ємний вітраж; з дерева – інтарсія чи рельєфні та просторові композиції тощо). Див. рис. 1 – 6.

Рис. 1. Варіант перетворення крапки у площинну композицію.

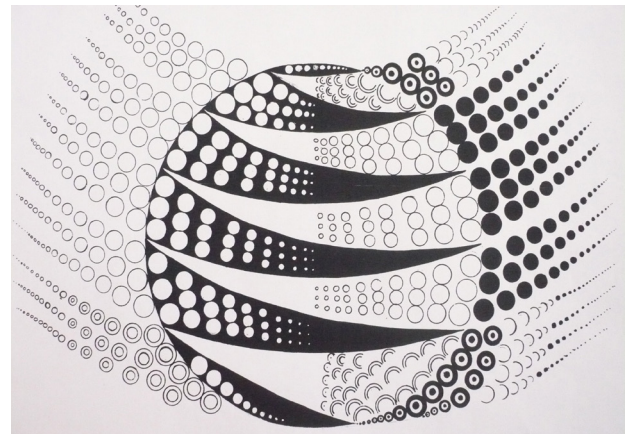

Рис. 2. Варіант перетворення крапки у площинну композицію.

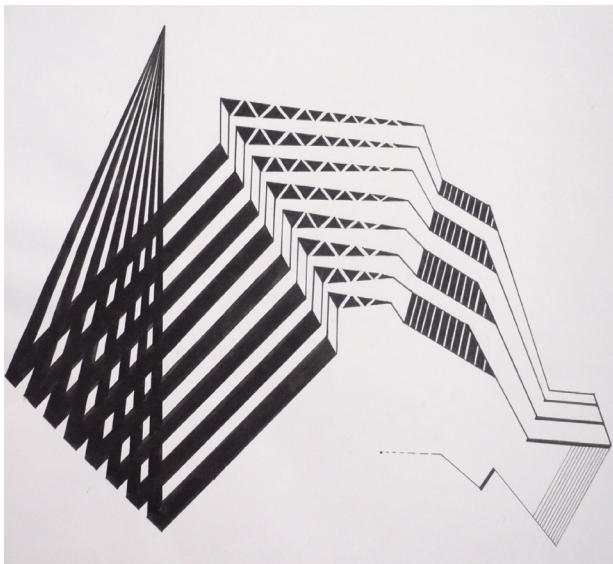

Рис. 3. Варіант перетворення крапки з ілюзією рельєфу

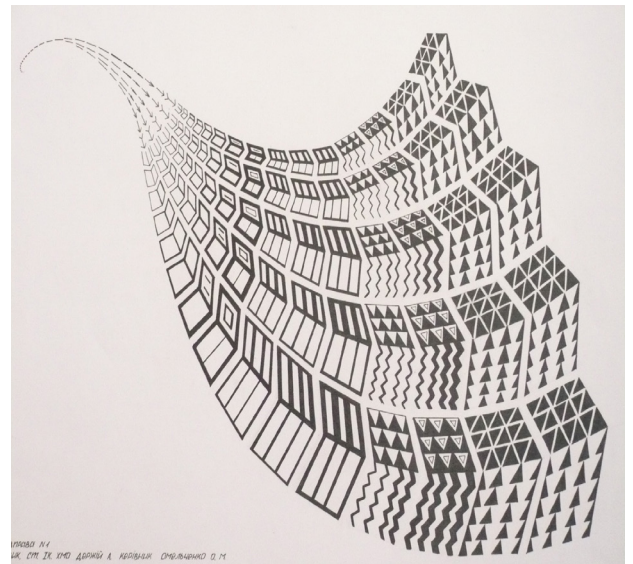

Рис. 4. Варіант перетворення крапки з ілюзією рельєфу

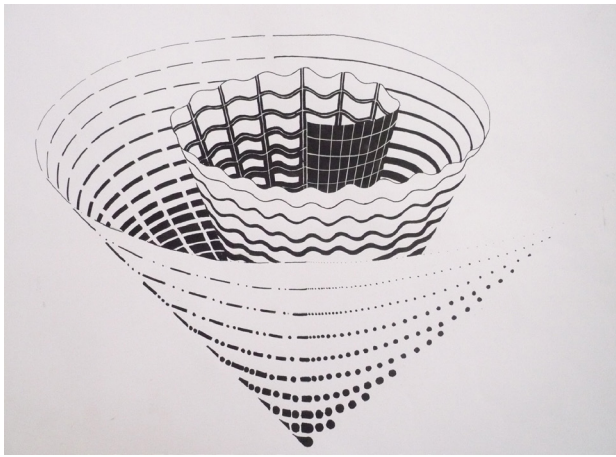

Рис. 5. Варіанти перетворення крапки з ілюзією об'єму і простору

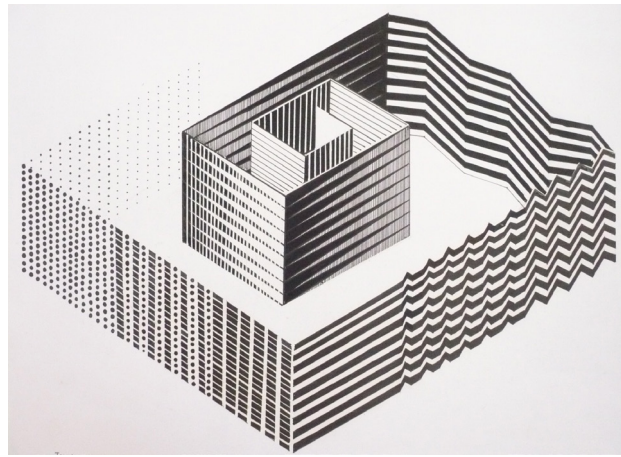

Рис. 6. Варіанти перетворення крапки з ілюзією об'єму і простору

Метод інтерпретації та стилізації на прикладі натюрморту використано у пошуках графічної мови абстрактних костюмів. Інтерпретація - творче виконання будь якого художнього твору, ґрунтованого на варіантах самостійного авторського тлумачення. Натюрморт обрано як джерело натхнення. Мета – знайти авторські графічні здібності студента, розвинути графічні, пластичні, колористичні, стилістичні прийоми зображення натюрморту та використати їх в графіці абстрактних костюмів. Завдання складається з етапів:

- проведення морфологічного аналізу обраного натюрморту графічними прийомами: по композиційній побудові; по групуванню предметів; по пластичним особливостям; по тональним плямам. Для цього рекомендується обрати: а) тільки прямі лінії; б) тільки криві лінії;

- графічна чорно-біла авторська стилізація натюрморту - лініями однієї товщини прямими або хвилястими; лініями різної товщини; лініями і плямами; різними тональними та графічними фактурами (Рис. 7);

- використання кольорових гармоній – ахроматичної з додаванням одного акцентного кольору; гармонії нюансу; гармонії контрасту. Техніка виконання і матеріали за вибором – акварель, туш, гуаш, аплікація, змішані прийоми, комп'ютерні варіанти тощо (Рис. 8).

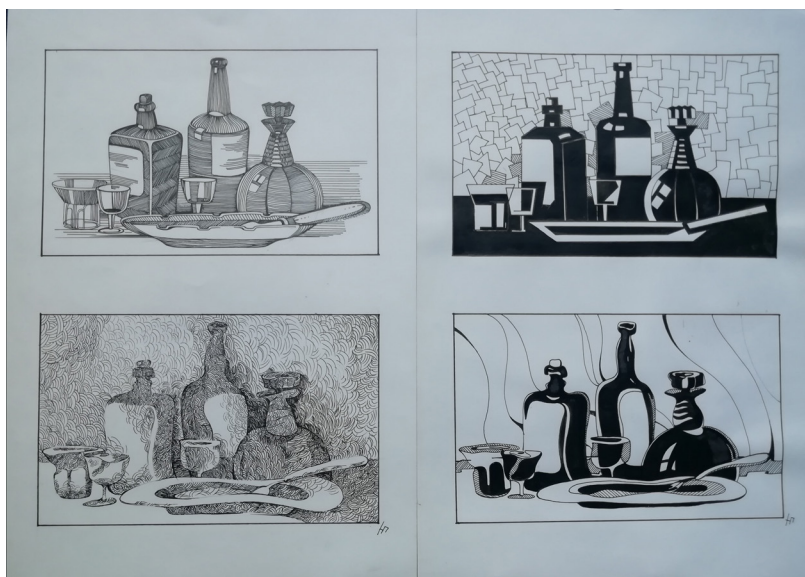

Рис. 7. Графічна чорно-біла авторська стилізація

Рис. 8. Графічна кольорова авторська стилізація

Метод інтерпретації на прикладі натюрморту може використовуватись в різних видах дизайну і декоративно-прикладного мистецтва. Результатом цього методу може бути сам натюрморт в новій авторській переробці: графічний, пластичний, фактурний, формотворчий і виконувати функцію площинної настінної композиції. Він може стати основою для створення декоративної композиції з будь яких матеріалів і технік: вітражу, gobелену, аплікації, інта-рсії, розпису тощо. Головна причина використання натюрморту полягає в тому, що в цьому жанрі художником відтворена композиційна, гармонійна єдність та цілісність різних за розміром, матеріалом, кольором предметів. Для дизайнера одягу, який в майбутньому буде вирішувати розробку колекцій одягу з 5 – 12 одиниць, ці вправи є дуже корисними в пошуках стилізації та інтерпретації костюмів.

В результаті даної роботи студент обирає найкращу авторську техніку для створення графічної мови абстрактної колекції одягу з 3-5 одиниць (див. рис.9). Користь цього завдання полягає в пошуках та розширенні видів авторської графіки, сміливості до експерименту, фантазії.

Рис. 9. Ескіз абстрактної міні колекції одягу

Метод асоціації використано в створенні об'ємних композицій з паперу, які виконуються після опанування курсу з «Формоутворення». Асоціації – це спроба відштовхнутися від джерела натхнення та створити нові образи спочатку з паперу, а в подальшому в дизайні функціональної речі. Мета цього методу - зберегти характерні пізнавальні особливості джерела. Рекомендовано використання головних геометричних форм: кубу, циліндру, кола, піраміди тощо. Завдання ускладняється тим, що обирається дія, яка відбувається у розвитку, для цього достатньо показати 3 стадії змін форми. Недоліками для початківців є бажання «проілюструвати» особливості джерела натхнення, що веде до перевантаження деталями та дрібницями. Для дизайнерів одягу користь цього завдання має важливе значення при роботі колекції костюмів.

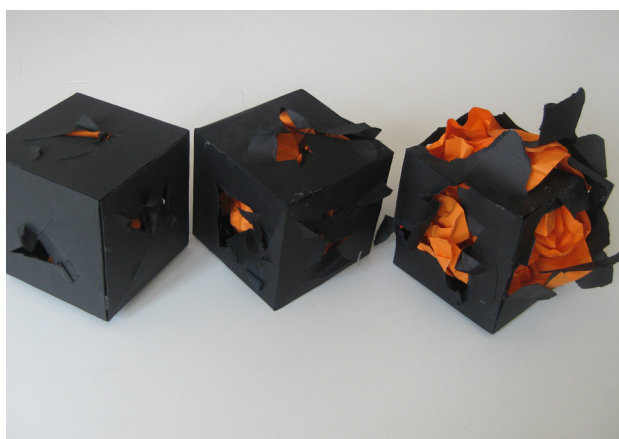

Рис. 10. «Пожежа».

Рис. 11. «Вулкан»

Рис. 12. «Народження метелика»

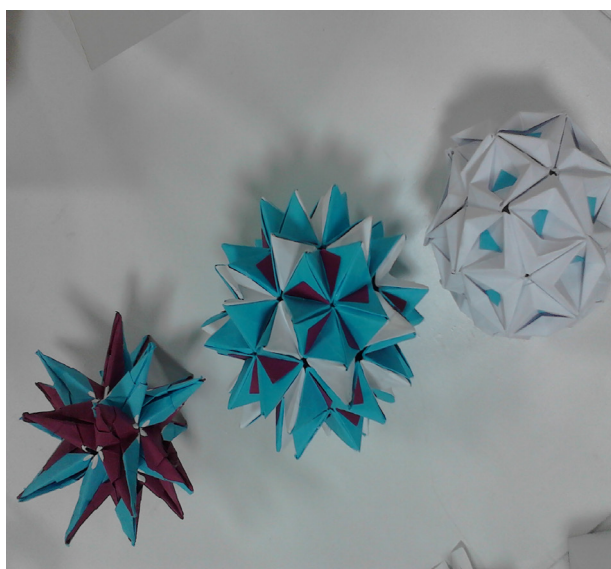

Рис. 13. «Мороз».

Приклади наступної композиції **«Графічна трансформація формоутворення з заданих геометричних елементів»** (див. рис. 14), де абстрактний твір будується у розвитку заданої автором графічної системи. Трансформація – це перетворення, змінення, оновлення зі збереженням головних характеристик першоелемента. Це завдання пропонується виконувати як заключне після опанування знань засобів композиції та навичок виконання графічною декоративною мовою, а також після вивчення дисципліни «Кольорознавство». Мета завдання – придбати знання та навички по створенню умовно-концептуальної абстрактної композиції з розвитком графічної системи формоутворення. Завдання ускладняється тим, що графічний «простір» квадратного формату складається з 3 частин білого тла, 3 частин сірого тла, 3 частин чорного тла, розташованих по вертикалі, разом – 9 квадратних частин (загалом 60х60 см.). Наступною умовою є визначення початкового графічного мотиву, який буде трансформуватися засобами руху у просторі загальної композиції. В такій ситуації система графічних зображень змінює тональні, силуетні, колористичні зв'язки, збагачується та розвивається пластично та колористично. Робота над цим завданням складається з етапів: 1- пошуковий, 2 - пошуково-виконавчий, 3 - завершально-виконавчий.

1 – *пошуковий*: пошук концептуальної графічної системи та її морфологічний аналіз у вигляді взаємопов'язаних 1 – 2 геометричних елементів та другорядних деталей, розташованих на першому білому квадраті, (рух в подальшому відбувається зліва направо - від білого, сірого до чорного тла);

- під системою формоутворення розуміється пластичний спосіб зв'язку елементів (паралельних один до одного, або під певним кутом один до одного, або нахилом, або членуванням, або проникненням, або поворотом тощо, цю систему

необхідно зберегти на всіх етапах трансформації);

- пошук напрямку руху графічних елементів та визначення головних і другорядних частин (у вигляді загальних схем на цілому форматі з 9 квадратів), виконується у зменшеному масштабі простим олівцем і кольоровою схемою;

2 - *пошуково-виконавчий*: пропонується виконати кольорові пошуки графічної мови обраними матеріалами та техніками (акварель, гуаш, туш тощо), рухаючись від першого горизонтального ряду до другого і третього, щоб уявити цілісність всієї композиції;

3 - *завершально-виконавчий*: створення розвитку колористичних гармоній:

1 ряд по горизонталі - **ахроматичної гами** з додаванням 1 кольору, тобто задані елементи рухаються від білого тла до сірого і чорного ;

2 ряд по горизонталі - **в гармонії нюансу**, де ускладняється та збагачується заданий колір на білому тлі, на сірому та чорному;

3 ряд по горизонталі **в гармонії контрасту** (контрастний колір слід підібрати до попередніх гармоній нюансу).

Опанування цього завдання дає змогу студенту користуватися результатом розвитку формотворчої та колористичної системи в будь-якому напрямку дизайну:

- кожна частина (1 з 9 квадратів) може бути самостійною декоративною роботою, а також часткою цілого;

- кожен ряд по горизонталі або вертикалі має певну колористичну систему і розвиток формоутворення;

- надає знання та практичні навички будувати та вирішувати простими діями складні завдання;

- графічними системами можна користуватися при створенні планування та формоутворення в дизайні середовища, при розробці колекцій текстилю та одягу, в графічному дизайні тощо.

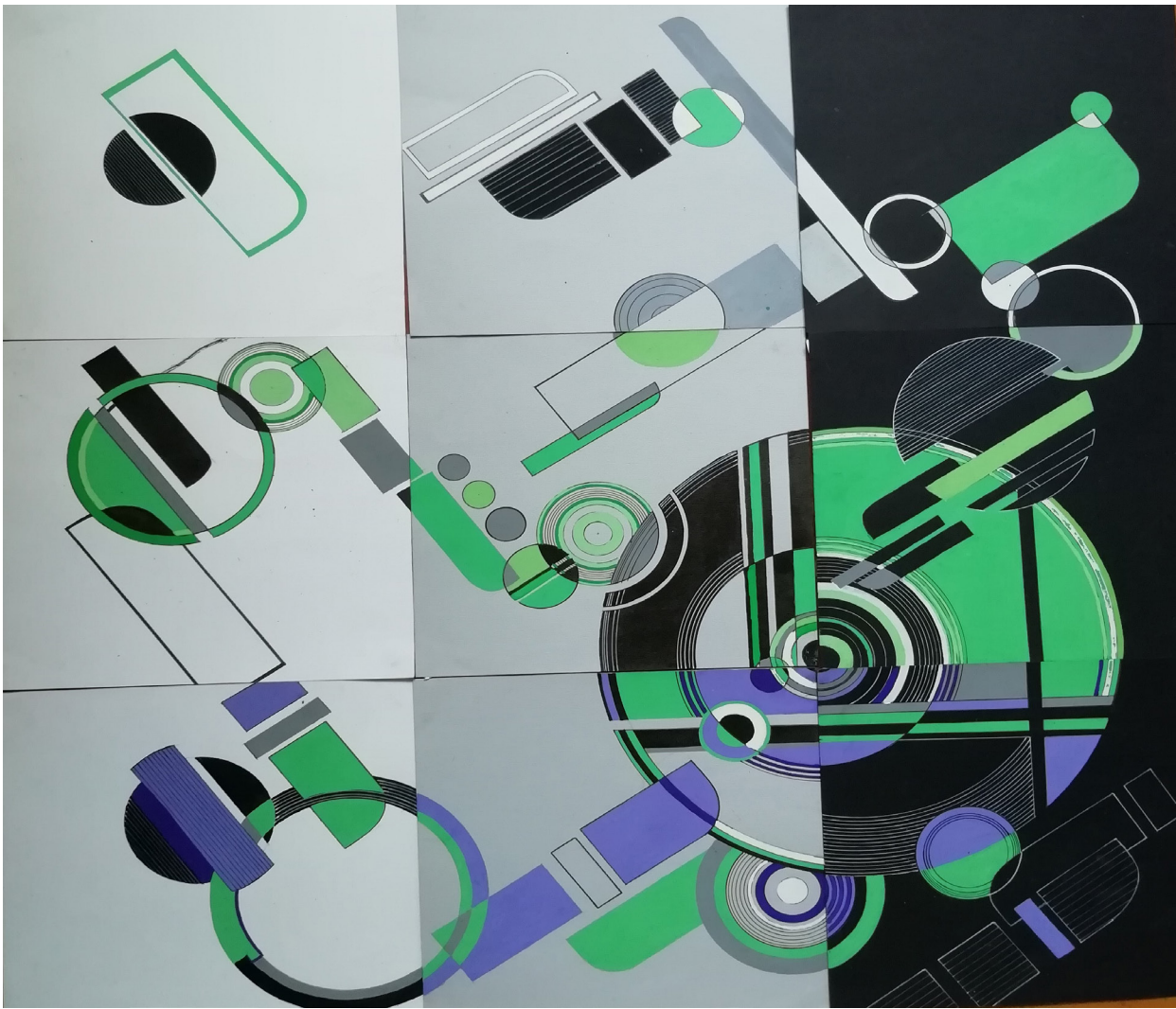

Рис. 14. Графічне формоутворення з заданих елементів

Висновки. Використання евристичних методів (евристичний аналіз, інтерпретація та стилізація, метод асоціацій тощо) у виконанні практичних завдань з основ композиції (кольорознавство, формотворення) допомагає знайти індивідуальні здібності у студента, розкрити та розвинути художнє мислення, смак, фантазію, сміливість до експерименту, без чого неможлива творча діяльність дизайнера. Ефективність представлених завдань визначена у створенні декоративних композицій з будь-яких матеріалів і технік: вітраж, гобелен, аплікація, інтарсія, розпис, ескізи абстрактної міні колекції одягу тощо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Bozhko, T., & Chystikov, O. (2019). Тенденції застосування геометричних орнаментів у проектах графічного дизайну в Україні XXI ст. *Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну*, 2(1), 51–66. <https://doi.org/10.31866/2617-7951.2.1.2019.17035>

Oliinyk, V., & Semenchuk, N. (2020). Авангардні витoki швейцарського стилю та його експлікація в сучасному веб-дизайні. *Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну*, 3(1), 104–115. <https://doi.org/10.31866/2617-7951.3.1.2020.207547>

Благова, Т.Ю. (2006). Эвристические методы в дизайне одежды. *Учебно-методическое пособие, Благовещенск: Амурский гос. ун-т*, 60 с. https://irbis.amursu.ru/DigitalLibrary/AmursU_Edition/428.pdf

Валькова, Н.П. (2015). Эффективность применения методов эвристики в процессе обучения дизайнеров. *Вестник Санкт-Петербургского университета*. Сер. 15 Вып.1, С. 164-175. <https://artsjournal.spbu.ru/article/view/2321>

Губаль, Б.І. (2011). Композиція в дизайні. *Одно-, дво- і тривимірний простір: навчальний посібник*, Тернопіль, 240 с.

Костенко, Т.В. (2003). Основи композиції та тримірного формоутворення. *Навчально-методичний посібник*. Харків, 256 с. https://cusu.edu.ua/images/art/kaf_obazotv_mistectva/navch_metod_zabez/bakalavr/Silab_osn_form_ta_konstr.pdf

Лях, В.М. (2019). Евристичні методи проектування в галузі архітектури та містобудування: навчальний посібник, 119 с.

Олійник, В., & Болтенков, А. (2021). Шляхи підвищення ефективності засвоєння функціоналу графічних редакторів (на матеріалах навчального практикуму з дисципліни «Комп'ютерні технології в дизайні»). *Деміург: ідеї, технології, перспективи дизайну*, 4(2), 276–290. <https://doi.org/10.31866/2617-7951.4.2.2021.246853>

Чупріна, Н.В. (2017). Сучасні технології дизайн-діяльності : навч. посіб., 416 с. https://er.knugd.edu.ua/bitstream/123456789/8567/2/20171018_101_0079.pdf

REFERENCE

Bozhko, T., & Chystikov, O. (2019). Tendentsiyi zastosuvannya heometrychnykh ornamentiv u proektakh hrafichnoho dyzaynu v Ukrayini XXI st. [Trends in the use of geometric ornaments in graphic design projects in Ukraine in the 21st century]. *Demiurh: ideyi, tekhnolohiyi, perspektyvy dyzaynu*, 2(1), 51–66. <https://doi.org/10.31866/2617-7951.2.1.2019.17035> [in Ukrainian]

Oliinyk, V., & Semenchuk, N. (2020). Avanhardni vytoky shveytsars'koho stylyu ta yoho eksplikatsiya v suchasnomu veb-dyzayni [Avant-garde origins of Swiss style and its interpretation in modern web design]. *Demiurh: ideyi, tekhnolohiyi, perspektyvy dyzaynu*, 3(1), 104–115. <https://doi.org/10.31866/2617-7951.3.1.2020.207547> [in Ukrainian]

Blahova, T.YU. (2006). Evrystycheskiye metody v dyzayne odezhdyy [Heuristic methods in clothing design]. *Uchebno-metodycheskoe posobyе, Blahoveshchensk: Amurskiy gos. un-t*, 60 s. https://irbis.amursu.ru/DigitalLibrary/AmursU_Edition/428.pdf [in Russian]

Val'kova, N.P. (2015). Effektyvnost' pryumeneniya metodov evrystyky v protsesse obuchenyya dyzaynerov [Effectiveness of the application of heuristic methods in the process of training designers]. *Vestnyk Sankt-Peterburskogo unyversyteta*. Ser. 15 Vyp.1, S. 164-175. <https://artsjournal.spbu.ru/article/view/2321> [in Russian]

Hubal', B.I. (2011). Kompozytsiya v dyzayni [Composition in design]. *Одно-, дво- і тривимірний простір:*

navchal'nyy posibnyk, Ternopil', 240 s. [in Russian]

Kostenko, T.V. (2003). Osnovy kompozytsiyi ta trymirnoho formoutvorenniya [Basics of composition and three-dimensional shaping]. *Navchal'no-metodychnyy posibnyk*. Kharkiv, 256 s. https://cusu.edu.ua/images/art/kaf_obazotv_mistectva/navch_metod_zabez/bakalavr/Silab_osn_form_ta_konstr.pdf [in Russian]

Lyakh, V.M. (2019). Evrystychni metody proektuvannya v haluzi arkhitektury ta mistobuduvannya: navchal'nyy posibnyk [Heuristic design methods in the field of architecture and urban planning: a study guide]., 119 s. [in Russian]

Oliynyk, V., & Boltenkov, A. (2021). Shlyakhy pidvyshchennya efektyvnosti zasvoyennya funktsionalu hrafichnykh redaktoriv (na materialakh navchal'noho praktykumu z dystsypliny «Komp'yuterni tekhnolohiyi v dyzayni») [Ways to improve the efficiency of mastering the functionality of graphic editors (on the materials of the training workshop on the discipline "Computer technologies in design")]. *Demiurh: ideyi, tekhnolohiyi, perspektyvy dyzaynu*, 4(2), 276–290. <https://doi.org/10.31866/2617-7951.4.2.2021.246853> [in Ukrainian]

Chuprina, N.V. (2017). Suchasni tekhnolohiyi dyzayn-diyal'nosti: navch [Modern technologies of design activities: teaching]. posib., 416 s. https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/8567/2/20171018_101_0079.pdf [in Ukrainian]

Надійшла до редакції / Received: 29.08.21
Рекомендовано до друку / Accepted: 29.09.2021

DOI 10.34142/27091805.2021.2.02.04

© **Olga Omelchenko**

Candidate of art studies, associate professor
Department of Design, H.S. Skovoroda Kharkiv
National Pedagogical University,
Kharkiv, Ukraine

email: olga4omela@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-7023-9373>

USE OF HEURISTIC METHODS IN PERFORMING PRACTICAL TASKS IN DESIGN DISCIPLINES

The purpose of the article is review, analysis and practical coverage of heuristic methods in the performance of control practical tasks in design disciplines.

Methods & methodology. Based on the principle of the sequence of consistent information, methods of heuristic analysis, interpretation and stylization, the method of associations, the effectiveness of training designers in higher educational institutions is determined, creative search is activated, skills of graphic, plastic, figurative, integral form formation are developed.

The **scientific novelty** of the article lies in the definition and specification of a set of heuristic methods that can more effectively influence the process of training future designers, help to reveal students' individual abilities, develop artistic thinking, taste, imagination, and courage to experiment.

Results. The essence of heuristic learning methods in the performance of practical tasks in design disciplines is revealed. A set of tasks from the course «Fundamentals of composition» (color science, form formation) using heuristic methods (heuristic analysis, interpretation and stylization, method of associations, etc.) are highlighted. Examples of creating three-dimensional compositions through development ideas and options for transforming dots into lines, lines into spots, spots into volume with the use of meter and rhythm are provided. The effectiveness of the presented tasks in creating decorative compositions from any materials and techniques has been proven: stained glass, tapestry, appliqué, intarsia, painting, sketches of an abstract mini collection of clothes, etc.

Conclusions. The use of heuristic methods (heuristic analysis, interpretation and stylization, the method of associations, etc.) in the performance of practical tasks on the basics of composition (color science, form formation) helps to find individual abilities in a student, to reveal and develop artistic thinking, taste, imagination, courage to experiment, without which creative activity of the designer is impossible. The effectiveness of the presented tasks is determined in the creation of decorative compositions from any materials and techniques: stained glass, tapestry, appliqué, intarsia, painting, sketches of an abstract mini collection of clothes, etc.

Keywords: design, composition, heuristics, heuristic methods, form formation, color science.